

ZAMĚŘENO NA PŘÍRODU

MILITARY LIFE FOR NATURE

Přírodní vzácnosti Pánova

Jste zvědaví, co tu bzučí, zpívá a září všemi barvami?

Zajímá vás, co je zač rostlina, které jste si všimli u cesty?

Chcete poznat některé ze vzácných druhů, které zde žijí?

Ať už jste se sem vypravili poprvé, nebo tu znáte každý kout, zveme vás na průzkumnou výpravu za živými poklady Pánova. Průvodce vám představí 26 vzácných rostlin a živočichů. Z mnoha druhů, kterými se zdejší příroda pyšní, jsme vybrali takové, které můžete zahlédnout a určit s pomocí obrázku. Doplňující informace napoví, kdy a kde je máte vyhlížet.

Přejeme vám spoustu hezkých zážitků a zajímavých objevů!

Vysvětlivky k údajům o jednotlivých druzích:

III–V Měsíce v roce, kdy druh můžete nejsnáze spatřit (doba květu u rostlin, výskyt dospělců u hmyzu, doba hnízdění a pohnízdního výskytu u ptáků).

zranitelný

Stupeň ohrožení dle červeného seznamu (stupnice ve směru rostoucí míry ohrožení: málo dotčený – téměř ohrožený – zranitelný – ohrožený – kriticky ohrožený – regionálně vyhynulý – vyhynulý).

  Typické stanoviště, kde můžete druh spatřit.

 Zajímavé skutečnosti o druhu.

O PÁNOVĚ

Bývalé vojenské cvičiště Pánov patří k posledním pozůstatkům „Moravské Sahary“, krajiny písečných stepí a solitérních stromů. K zachování jedinečného charakteru zdejší přírody významně přispělo působení armády. Cvičení pěchoty a manévry těžké techniky narušovaly povrch půdy, bránily zarůstání a umožnily přežít vzácným stepním druhům, které vyžadují obnaženou půdu.

Po odchodu vojáků začalo území zarůstat náletovými dřevinami a dalšími rostlinami, které se šíří na neudržovaných plochách. Stepi a na ně vázaný život začaly postupně mizet.

V rámci projektu Military LIFE for Nature byla provedena celková obnova nejceněnějších stepních stanovišť, spočívající hlavně v odstranění náletových dřevin a potlačení agresivních bylin. Současně jsou podporovány takové způsoby dlouhodobého využití, které brání návratu dřevin a udržují stepní písčiny rozvolněné a plné života. Mezi ně patří i motokros, nebo vyřazená vojenská technika, která zároveň připomíná kus zdejší historie.

priskyřník ilyrský

foto: Pavel Marhoul

V–VI
zranitelný

Stepi, na Pánově často podél cest.

Dobře poznatelný podle hustě šedobíle chlupaté lodyhy a listů.

foto: Libor Zdařil

VI–VII
kriticky ohrožený

silenka lepkavá

Řídké stepní trávníky, nejčastěji na písčích.

Poznáte ji nejlépe po hmatu – celá rostlina je silně lepkavá.

foto: Libor Zdařil

hvozdík Pontederův

VI–VIII
málo dotčený

Stepi, suché trávníky.

Blízce příbuzný běžnějšího hvozdíku kartouzku, u nás jen na jižní Moravě.

foto: Libor Zdařil

V–IX
téměř ohrožený

Řídké suché trávníky na písčitých půdách a skalách.

Jediný zástupce čeledi olověncovitých v naší květeně. Častěji než ve volné přírodě se u nás s touto čeledí setkáme na zahrádkách, např. příbuzná trávnička přímořská patří k oblíbeným skalničkám.

trávnička obecná

večernice smutná

foto: Libor Zdařil

IV-VI
zranitelný

  Stepní trávníky.

Zaujme nápadnými, vonnými, hnědofialově žilkovanými květy.

foto: Libor Zdařil

V-VI
téměř ohrožený

  Stepní trávníky.

Naše jediná divizna, která nemá žluté (nebo vzácně bílé) květy.

divizna brunátná

foto: Jiří Koptík

jitrocel písečný

VI–IX
ohrožený

Otevřené píščiny s nezapojenou vegetací, často podél cest.

Od ostatních našich jitrocelů se nápadně liší větvenou lodyhou.

foto: Jiří Koptík

VI–VII
–

pavinec horský

Řídké suché trávníky na písčitých půdách.

Na jižní a východní Moravě roste poměrně vzácně, hojnější je v Čechách.

smil písečný

foto: Jiří Koptík

**VII–X
ohrožený**

Řídké suché trávníky na písčitých půdách.

Velmi doplatil na celkové zarůstání a přehnojení krajiny.

paličkovce šedavý

foto: Jiří Koptík

**VI–VIII
téměř ohrožený**

Otevřené písčiny s nezapojenou vegetací.

Nezaměnitelný s jinými travami díky „štetčkovitému“ vzhledu trsů.

foto: Pavel Marhoul

kobyłka písečná

VII–IX
kriticky ohrožený

  Řídké teplomilné trávníky.

Rozloha dvou známých lokalit kobyłky v ČR je dohromady velká asi jako fotbalové hřiště.

foto: Pavel Marhoul

VIII–X

–

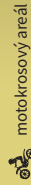
kobyłka šedá

  Řídké teplomilné trávníky, stepi a písčiny.

S kobyłkou šedou se setkáte poměrně často na zachovalých stepních loukách. Dobře létá.

motokrosový areál

lukostřelba

paintballový areál

místa udržovaná pojezdy tanky

plánovaná odpočinková zóna

vojenská pozorovací věž

mokřiny

nejzachovalejší písečné stepi

k modré turistické značce
(Lužická cesta 200 m)

foto: Pavel Marhoul

cvrčivec révový

VIII–X

–

Vyšší vegetace (byliny a keře)
na suchých a teplých místech.

Jediný domácí zástupce cvrčků,
který nežije na zemi, ale ve vyšší
vegetaci.

foto: Pavel Marhoul

saranče vlašská

VII–IX
téměř ohrožený

Řídké trávníky a plochy s holou
půdou.

V minulosti při přemnožení
působila hospodářské škody,
nyní je však vzácná a ohrožená.

foto: Pavel Marhoul

saranče modrokřídla

VIII–X

–

  Řídké trávníky a plochy s holou půdou.

Jeden ze dvou druhů sarančí v ČR s modrými zadními křídly.

foto: Karel Šimeček

VII–IX zranitelný

kudlanka nábožná

  Teplomilné trávníky.

V současnosti se rychle šíří do severnějších a výše položených oblastí.

ohniváček modrolesklý

foto: Irena Wenischová

V–VIII
zranitelný

Trávníky s velkým množstvím
kvetoucích rostlin.

Podhorský a horský druh, v nížinách
velmi vzácný.

foto: Vít Hotárek

VII–IX
zranitelný

Stepi, lesostepi a písčiny.

V ČR se vyskytuje jen na jižní
Moravě.

okáč kostřavový

foto: Irena Wenischová

okáč ovsový

VII–IX
zranitelný

Teplomilné trávníky s křovinami
a řídké lesy.

Dospělci létají ráno a navečer,
přes den se skrývají.

foto: Zdeněk Hanč

okáč písečný

VII–IX
regionálně vyhynulý

Rozsáhlé píščiny s velkým
množstvím holé půdy.

Vyhynulý, Pánov byl posledním
místem jeho výskytu v ČR
(naposledy 90. léta 20. stol.).

foto: Zdeněk Chalupa

žahalka šestiskvrnná

VI–VIII
zranitelný

Na květech některých rostlin
(např. máčky a mateřídoušky).

Larvy žijí v zemi, kde parazitují na
larvách listokazů a zlatohlávků.

foto: Pavel Krásenský

III–V
zranitelný

zlatohlávek huňatý

Píščiny a stepi, dospělci velmi
často na květech.

Larvy se v zemi živí tlejícími zbytky
rostlin.

foto: Michal Hendrych

krasec měďák

V–VIII
zranitelný

Borové lesy a paseky, na Pánově
okolí solitérních borovic.

Největší krasec ČR i Evropy.

foto: Josef Čech

IV–VI / VI–VIII
ohrožený

dudek chocholatý

Otevřené plochy, kde sbírá na zemi
potravu, často na cestách.

Mláďata se brání vystřikováním
páchnoucího sekretu.

vlha pestrá

foto: Irena Wenischová

**V-VI / VI-VIII
ohrožený**

Otevřená krajina s nabídkou
hlinitých stěn.

Velmi rychle se šíří k severu,
dnes již hnízdí i ve Skandinávii.

skřivan lesní

foto: Luboš Mráz

**IV-VII / VII-X
ohrožený**

Místa s nízkou trávou a holou
půdou, na Pánově po celé ploše.

Jeden z nejlepších zpěváků u nás,
zpívá i v noci.

www.beleco.cz/militarylife

Vytvořeno s podporou programu LIFE Evropské unie a Ministerstva životního prostředí ČR. Nemusí vyjadřovat stanoviska Evropské unie ani Ministerstva životního prostředí.

Grafická úprava: Ivana Bartůňková www.ibart.cz

Military LIFE for Nature LIFE15 NAT/CZ/001028

beleco

Ministerstvo životního prostředí

Wetland

ČESKÁ KRAJINA